

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Επόμενα βήματα για ένα βιώσιμο ευρωπαϊκό μέλλον — Ευρωπαϊκή δράση για την αειφορία»

(2017/C 342/03)

Εισηγητής:	ο κ. Franco Iacop (PES/IT), πρόεδρος του Περιφερειακού Συμβουλίου της Αυτόνομης περιφέρειας Φρίουλι — Ιουλιανής Βενετίας
Έγγραφο αναφοράς:	Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Επόμενα βήματα για ένα βιώσιμο ευρωπαϊκό μέλλον — Ευρωπαϊκή δράση για την αειφορία
	COM(2016) 739 final

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ (ΕτΠ)

Εισαγωγή

1. χαιρετίζει την προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να συμβάλει ενεργά και εποικοδομητικά στους στρατηγικούς στόχους του Θεματολογίου 2030, θέτοντας τα θεμέλια για την αντιμετώπιση βασικών και συνολικών προκλήσεων παγκόσμιας εμβέλειας·
2. σημειώνει ότι στο προγραμματικό έγγραφο, το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 22 Νοεμβρίου 2016 με τη μορφή ανακοίνωσης, προτείνεται μια πολύ φιλόδοξη ευρείας κλίμακας στρατηγική επικεντρωμένη στην βιώσιμη ανάπτυξη·
3. αναγνωρίζει την προσπάθεια που καταβάλλει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνδέσει το Θεματολόγιο 2030 με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και, κατ' επέκταση, με τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία. Δεδομένης της πολυπλοκότητας και της πληθώρας διαφορετικών πλαισίων αναφοράς, υπογραμμίζει την ανάγκη για συνεκτικές πολιτικές, συμπερίληψη όλων των παραγόντων καθώς και συνεπές πλαίσιο διακυβέρνησης·
4. τονίζει ότι, για να επιτευχθούν αποτελέσματα, κρίνεται απαραίτητο να συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, και κυρίως οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές·

Γενικές παρατηρήσεις

5. δεδομένου ότι οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) πρέπει να είναι σύμφωνες με την αρχή της επικουρικότητας, επισημαίνει ότι οι στόχοι της αειφορίας σχετίζονται άμεσα με τις ευθύνες, τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα των υποεθνικών επιπέδων διακυβέρνησης·
6. επαναλαμβάνει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές —περιφέρειες, επαρχίες, κομητείες, διαμερίσματα, μητροπολιτικά κέντρα, μικροί δήμοι και κοινότητες—, είναι ισότιμοι εταίροι στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, και καλούνται να εντοπίζουν το επίπεδο και τις μεθόδους διακυβέρνησης που ενδείκνυνται για τη σύνδεση των στόχων της ΕΕ και του ΟΗΕ με αυτούς των τοπικών κοινοτήτων·
7. υπενθυμίζει ότι από τους 17 στόχους βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ), δύο στόχοι (ο 10ος και ο 11ος), προϋποθέτουν τη συμβολή των τοπικών αρχών στην υλοποίηση ορισμένων καθηκόντων. Ο μεν ΣΒΑ 10 αφορά τη μείωση των ανισορροπιών μεταξύ περιοχών, ο δε ΣΒΑ 11 αφορά βασικές αρμοδιότητες στον πολεοδομικό σχεδιασμό, τις μεταφορές, την κοινωνική πρόνοια και τον αειφόρο τρόπο ζωής·
8. εν προκειμένω, επισημαίνει ότι στην ανακοίνωση δεν εξετάζεται η ανάγκη μέτρησης της προόδου υλοποίησης των ΣΒΑ, είτε σε επίπεδο κράτους μέλους, ΕΕ και ΟΗΕ, είτε σε υποεθνικό επίπεδο. Επομένως, καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνεκτιμήσει αυτή τη διάσταση κατά τη διαμόρφωση δεικτών μέτρησης της προόδου και να συμπεριλάβει την τοπική εμπειρογνωμοσύνη και τα υφιστάμενα δίκτυα.
9. επισημαίνει τις πρόσθετες προτεραιότητες που προκύπτουν από τη συνολική άσκηση αρμοδιοτήτων με εγκάρσιο αντίκτυπο σε άλλους στρατηγικούς στόχους, όπως αυτούς του Αστικού θεματολογίου, της κοινωνικής ένταξης, των ενωσιακών πολιτικών για το κλίμα και την ενέργεια, της μείωσης των εκπομπών ρύπων, της μείωσης του κινδύνου καταστροφών, της περιβαλλοντικής πολιτικής και της κυκλικής οικονομίας, της κινητικότητας, της έξυπνης εξειδίκευσης, των «έξυπνων πόλεων» («έξυπνη γη»), καθώς και τους στόχους της συνόδου κορυφής της Μπρατισλάβας και του Συμφώνου των δημάρχων για το κλίμα και την ενέργεια·

10. συνιστά να αξιοποιηθεί η ενδιάμεση αναθεώρηση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ) για να συνδυαστεί το Θεματολόγιο 2030 με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020», με την επανεξέταση των κύριων κατευθυντήριων γραμμών και την τάχιση σύνδεσή τους με τους νέους ΣΒΑ·

11. αναγνωρίζει την προσπάθεια που έχει γίνει στο έγγραφο εργασίας με τίτλο *Key European action supporting the 2030 Agenda and the Sustainable Development Goals* [SWD (2016) 390 final] («Κύρια ευρωπαϊκή δράση υπέρ του Θεματολογίου 2030 και των ΣΒΑ»), το οποίο συνοδεύει την ανακοίνωση. Στο εν λόγω έγγραφο εργασίας προτείνεται να συμπληρωθεί η στρατηγική «Ευρώπη 2020» με τους στόχους του Θεματολογίου 2030, μέσω της ενίσχυσης των συνδέσεων μεταξύ των 3 πυλώνων, των 7 εμβληματικών πρωτοβουλιών και των 5 στόχων που αφορούν τις προτεραιότητες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και των 11 θεματικών στόχων των ταμείων συνοχής·

12. υπενθυμίζει ότι, σε κάθε περίπτωση, για να επιτευχθούν όλοι οι στόχοι που προτείνονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής για ένα βιώσιμο ευρωπαϊκό μέλλον, είναι αναγκαίο να υλοποιηθούν σε τοπικό επίπεδο. Υπό αυτήν την έννοια, συνιστά την προσαρμογή των στόχων του Θεματολογίου 2030 στο τοπικό επίπεδο, καθότι τούτος είναι ο μόνος τρόπος για να υπάρξει πραγματικός και μακροπρόθεσμος αντίκτυπος στις ζωές των ανθρώπων·

13. συμφωνεί ότι η πολυπλοκότητα των διαφόρων επιπέδων διακυβέρνησης απαιτεί καθοδήγηση και έλεγχο, έτσι ώστε να εμπλουτίζεται η διαδικασία λήψης αποφάσεων από την αξιολόγηση της εκάστοτε πολιτικής και τη θεσμική καινοτομία (μέτρηση αποτελεσμάτων)·

14. φρονεί ότι ορισμένοι από τους δεσμούς μεταξύ των προτεραιοτήτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπό τον κ. Juncker και των ΣΒΑ συνάπτονται σε πεδία σημαντικά για τις τοπικές και περιφερειακές αρχές. Αυτό ισχύει καταρχάς για τη σχετική με την απασχόληση προτεραιότητα στον βαθμό που άπτεται των αρμοδιοτήτων στις οποίες αναφέρεται ο ΣΒΑ 4 (Κατάρτιση και εκπαίδευση)· στον τομέα αυτό, σημαντικές εξουσίες διαθέτουν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, ιδίως όσον αφορά το κόστος μετάβασης σε μια βιώσιμη Ευρώπη·

15. ευελπιστεί ότι το «Σχέδιο επενδύσεων» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καλύπτει άυλες και υλικές πτυχές που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες των τοπικών και περιφερειακών αρχών (κοινωνική προστασία, τεχνολογία πληροφοριών, κινητικότητα, δίκτυα ενέργειας και τηλεπικοινωνιών, διάθεση αποβλήτων, ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτων κ.λπ.), πολλές από τις οποίες συνδέονται με διάφορους ΣΒΑ (όπως οι ΣΒΑ 8, 9, 12 και 13)·

16. υπενθυμίζει ότι η προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπ' αριθ. 3 «Μια ανθεκτική Ενεργειακή Ένωση με μακρόπνοη πολιτική για την κλιματική αλλαγή» συνδέεται με αρκετούς στόχους ΣΒΑ σε ένα πεδίο ενδιαφέροντος των τοπικών και περιφερειακών αρχών. Το ίδιο ισχύει για τους ΣΒΑ 5, 7 και 13, για τους οποίους οι τοπικές και περιφερειακές αρχές είναι τόσο δικαιούχοι όσο και πρωταγωνιστές στη διαμόρφωση πολιτικών για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, καθώς και για τη διασφάλιση αειφόρου και καθολικά προσβάσιμου ενεργειακού εφοδιασμού, την προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων τα οποία, για να διασφαλιστούν, εξαρτώνται από υπηρεσίες που παρέχονται σε τοπικό επίπεδο·

17. επισημαίνει ότι η προτεραιότητα υπ' αριθ. 7 —με αντικείμενο τη δημιουργία ενός χώρου δικαιοσύνης και προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων βάσει της αμοιβαίας εμπιστοσύνης— περιλαμβάνει πολιτικές προαγωγής της ισότητας των φύλων, στις οποίες οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο, σε πλήρη σύγκλιση με τον ΣΒΑ 5 και σύμφωνα με την ανάγκη ανάκτησης της εμπιστοσύνης των πολιτών στα θεσμικά όργανα της ΕΕ·

18. επαναλαμβάνει ότι η ανθεκτικότητα στις καταστροφές αποτελεί μία από τις βασικές πτυχές της βιώσιμης ανάπτυξης και καλεί τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να μεριμνήσουν έτσι ώστε η αρχή αυτή να καταστεί ένας από τους κεντρικούς πυλώνες της μελλοντικής βιώσιμης ανάπτυξης στην Ευρώπη ⁽¹⁾·

19. παρατηρεί ότι η προτεραιότητα υπ' αριθ. 8, η οποία αποσκοπεί στην αντιμετώπιση μιας πρωτοφανούς μετανάστευσης σε παγκόσμια κλίμακα, συνάδει με τους ΣΒΑ 1 και 10, και αφορά πολλές εγκάρσιες αρμοδιότητες των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, οι οποίες δέχονται συχνά ισχυρότατη πίεση λόγω της ανάγκης διαχείρισης τεράστιων μεταναστευτικών ροών·

Ειδικές παρατηρήσεις

20. παρατηρεί ότι, σε αντίθεση με την πολιτική συνοχής, δεν είναι πάντοτε δυνατόν να ενταχθεί η αναληφθείσα δράση σε ένα πλαίσιο ολοκληρωμένων πολιτικών. Συνεπώς, είναι καίριο να ορίζονται προτεραιότητες σε συνάρτηση με τις πλέον επείγουσες ανάγκες και να ακολουθείται δυναμική προσέγγιση με σκοπό την επίτευξη όλων των ΣΒΑ μακροπρόθεσμα. Για τον λόγο αυτό, είναι ουσιαστικό να ληφθεί υπόψη η πρόταση της ΕΤΠ όσον αφορά την ανάγκη υιοθέτησης ενός κώδικα δεοντολογίας για τη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών·

⁽¹⁾ COR 5035/2016· COM(2016) 739 final

21. επισημαίνει ότι οι στόχοι απαιτούν την εξισορρόπηση των σημερινών αναγκών με αυτές των μελλοντικών γενεών, καθώς και των αναγκών των διαφόρων επιπέδων διακυβέρνησης. Το τελευταίο είναι απαραίτητο για να μειωθεί το επαχθές «κόστος μετάβασης» που επωμίζονται οι τοπικές και περιφερειακές αρχές. Εάν το κόστος δεν είναι βιώσιμο, κινδυνεύει η γενική αποδοχή και η αποτελεσματική εφαρμογή των εν λόγω μέτρων και κυρίως η ικανότητα των πιο περιθωριοποιημένων περιοχών (της ενδοχώρας) να συμβάλλουν στην παγκόσμια αειφορία και, γενικότερα, στη βιωσιμότητα των ΣΒΑ·

22. σημειώνει τη χρονική αναντιστοιχία μεταξύ των μέτρων της ΕΕ (στρατηγική «Ευρώπη 2020»), στα οποία αναφέρεται η ανακοίνωση, και του Θεματολογίου 2030 αλλά ευελπιστεί ότι θα προβλεφθούν πρόσθετα οικονομικά και χρηματοπιστωτικά μέσα και ότι θα ανακαθοριστούν οι στόχοι κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς έτσι ώστε να συνάδουν με εκείνους του θεματολογίου·

23. εκφράζει τη λύπη της διότι στην ανακοίνωση δεν περιλαμβάνεται εκτίμηση των πιθανών κινδύνων κατά τη φάση υλοποίησης των 17 ΣΒΑ. Μια τέτοια εκτίμηση θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά στον εξοπλισμό των τοπικών και περιφερειακών αρχών με τα κατάλληλα μέσα για την αντιμετώπιση προβλημάτων που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή πολιτικών που συνδέονται με τους στόχους. Η διασφάλιση ότι όλοι οι δείκτες επικεντρώνονται στο τοπικό επίπεδο είναι καθοριστικής σημασίας για τη συνεχή παρακολούθηση των τάσεων ως προς τις ανισότητες, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης άλλων δεικτών εκτός του ΑΕγχΠ όπως οι ποιοτικοί δείκτες μέτρησης του δικαίου χαρακτήρα της ανάπτυξης και της κοινωνικής πρόοδου στις περιφέρειες·

24. υπογραμμίζει ότι για να επιτευχθεί ένα υποσύνολο τοπικών και περιφερειακών στόχων, απαιτείται και η κατάλληλη χρηματοδότηση. Οι πόροι αυτοί μπορούν να διατίθενται τόσο μέσω ειδικών μεταφορών πόρων από το εθνικό επίπεδο αλλά και με την ανάθεση μεγαλύτερων δημοσιονομικών εξουσιών στις τοπικές αρχές.

25. θεωρεί ότι πρέπει να προαχθούν πλατφόρμες και πρωτοβουλίες που να επιτρέπουν στις ΤΠΑ την ανταλλαγή ορθών πρακτικών και τη χρήση τεχνογνωσίας που διατίθεται από αναγνωρισμένους φορείς —όπως η Live Sustainable Development Knowledge Platform (Πλατφόρμα Γνώσεων της Βιώσιμης Ανάπτυξης) του UNDP (Αναπτυξιακού Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών)—, προκειμένου να μην αποτελέσει το θεματολόγιο πρόφαση για την εκ νέου συγκεντρωτική άσκηση πολιτικής. Προς τούτο, η ΕτΠ προσβλέπει στην δρομολόγηση της «πολυμερούς πλατφόρμας φορέων» που εξαγγέλθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να διευκολυνθεί σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο η υλοποίηση γενικών στοιχείων που περιλαμβάνονται στο Θεματολόγιο 2030, αλλά πάνω από όλα, για να προωθηθούν η ανταλλαγή ορθών πρακτικών και ο διαμερισμός της πρόοδου που έχουν σημειώσει οι πιο δυναμικές περιφέρειες της ΕΕ· ευελπιστεί να συμμετάσχει σε αυτήν την πλατφόρμα με τη θεσμική της ιδιότητα, δηλαδή αυτή της συνέλευσης των τοπικών και των περιφερειακών αρχών·

26. αναγνωρίζει ότι, εκτός από την ικανότητα ενίσχυσης της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στο εσωτερικό της ΕΕ εξαρτάται και από την ευημερία και την ασφάλεια των γειτονικών χωρών. Εν προκειμένω, και σύμφωνα με τη νέα προσέγγιση που ορίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής για μια «Νέα συναίνεση για την ανάπτυξη», ζητά την ενίσχυση των μέτρων αποκεντρωμένης συνεργασίας και την προαγωγή της ανάπτυξης σε τρίτες χώρες, με την προώθηση της χρήσης πλατφορμών ενημέρωσης και διαλόγου των ΤΠΑ, δηλαδή: την Ευρωμεσογειακή Περιφερειακή και Τοπική Συνέλευση (ARLEM), τη Διάσκεψη των Περιφερειακών και Τοπικών Αρχών για την Ανατολική Εταιρική Σχέση (CORLEAP), τη διετή Διάσκεψη για την αποκεντρωμένη συνεργασία και τον Ατλαντα αποκεντρωμένης Συνεργασίας, οι οποίες παρέχουν στις χώρες εταίρους την ευκαιρία να συναντηθούν, να συζητήσουν και να ανταλλάξουν ορθές πρακτικές·

27. συμφωνεί με τη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά το αστικό θεματολόγιο για την ΕΕ, το οποίο εγκρίθηκε το 2016 στο πλαίσιο του Συμφώνου του Άμστερνταμ και πρόκειται να υλοποιηθεί σε συνεργασία με τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές, έτσι ώστε να καλύπτει όλες τις πτυχές της αειφόρου ανάπτυξης και να συμβάλλει στην εφαρμογή του νέου παγκόσμιου αστικού θεματολογίου·

28. υποστηρίζει ότι πρέπει, στις στρατηγικές αειφόρου αστικής ανάπτυξης και οριζόντιας και κάθετης συνεργασίας σε ένα συμμετοχικό σύστημα διακυβέρνησης, να συνεκτιμώνται η πολυμορφία των πόλεων, η σημασία της κοινωνικής καινοτομίας και ο μακρόπνοος προγραμματισμός, μέσω μιας ολοκληρωμένης και συντονισμένης προσέγγισης, ιδίως ενόψει των σημαντικών ζητούμενων της βελτίωσης της ποιότητας διαβίωσης στις πόλεις·

29. προτείνει να αναλυθεί το Θεματολόγιο 2030 προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι στόχοι που θέτει συνάδουν με το ευρωπαϊκό μοντέλο ανάπτυξης το οποίο βασίζεται σε τοπικά συστήματα παραγωγής (συνεργατικοί σχηματισμοί ή «clusters») αποτελούμενα κυρίως από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Σε αυτή τη λογική, ελπίζει ότι τα μοντέλα ανάπτυξης θα προσδώσουν ιδιαίτερη σημασία στην ανάπτυξη μικρότερων αστικών κέντρων· κι αυτό διότι η υπερσυγκέντρωση τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης ενίοτε οδηγεί στην παγίδα της υπανάπτυξης, η οποία, με τη σειρά της, μπορεί να προκαλέσει περιθωριοποίηση και μείωση του πληθυσμού·

30. επικροτεί το γεγονός ότι στην ανακοίνωση επισημαίνονται οι διάφορες πτυχές της αειφόρου ανάπτυξης (κοινωνική, περιβαλλοντική και οικονομική) ως τα σημεία σύγκλισης των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έτσι ώστε να εξευρεθούν λύσεις όσον αφορά τους ΣΒΑ και τις 13 τομεακές πολιτικές που υιοθετήθηκαν στο πλαίσιο του ΠΔΠ της περιόδου 2014-2020. Ωστόσο, θεωρεί ότι, λόγω των νέων παγκόσμιων προκλήσεων, είναι απαραίτητη η ενίσχυση της τοπικής ανάπτυξης με την προσθήκη τοπικής και περιφερειακής διάστασης·

31. τονίζει την ανάγκη να αναγνωριστούν οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές ως φορείς πολιτικής, λόγω της εγγύτητάς τους προς τους πολίτες και της δυνατότητά τους να συμβάλλουν στην επανάκτηση της εμπιστοσύνης στα θεσμικά όργανα της ΕΕ και στο ευρωπαϊκό σχέδιο. Η πολυεπίπεδη διακυβέρνηση αποτελεί την ιδανική προσέγγιση για τις πολιτικές που αποβλέπουν στη δημιουργία ενός βιώσιμου μέλλοντος και συνδυάζουν την ενσωμάτωση των 10 προτεραιοτήτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τους 11 θεματικούς στόχους των ταμείων συνοχής και με τους 17 ΣΒΑ του Θεματολογίου 2030.

Ενίσχυση του αντικτύπου των πολιτικών του κοινωνικού πυλώνα

32. επαναλαμβάνει ότι, οι κεντρικά διαχειριζόμενες, και οι από την κορυφή προς τη βάση πολιτικές και προγράμματα δεν αποτελούν τις βέλτιστες μεθόδους για να αντιμετωπιστεί ο πολύπλοκος χαρακτήρας της αειφόρου ανάπτυξης και για να καταπολεμηθεί η φτώχεια. Αντίθετα, πρέπει να ανατεθούν στις ΤΠΑ οι απαραίτητες αρμοδιότητες και αυτονομία για να ανταποκριθούν σωστά στα σημαντικά κοινωνικά ζητήματα·

33. τονίζει την ανάγκη να ενισχυθούν οι πολιτικές που κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ με ένα βιώσιμο σχεδιασμό της κοινωνικής πολιτικής με τη συμμετοχή όλων των βαθμίδων διακυβέρνησης. Είναι ο μόνος τρόπος για να διασφαλιστεί η πρόσβαση όλων σε βασικές υπηρεσίες και να επιλυθούν οι νέες απαιτήσεις που δημιουργούν οι δημογραφικές αλλαγές με τοπικές πολιτικές που να αποσκοπούν στην προώθηση της ενεργού και υγιούς γήρανσης·

34. επισημαίνει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οφείλει να επεξεργαστεί πολιτικές που αποσκοπούν στην προαγωγή της δημόσιας υγείας ως απαραίτητης προϋπόθεσης για την κοινωνική ένταξη μέσω της βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης στις αστικές και περιφερειακές περιοχές, καθώς και να κατοχυρώσει την πρόσβαση —και των ΑμεΑ— στις δημόσιες υπηρεσίες, την ψυχαγωγία και τον αθλητισμό, μέσω της ενίσχυσης της πρόληψης στον τομέα της υγείας για το σύνολο του πληθυσμού, περιλαμβανομένων των ηλικιωμένων και των μεταναστών αλλά και άλλων πληθυσμιακών ομάδων που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού και ενθαρρύνει τα κράτη μέλη και τις ΤΠΑ να πράξουν το ίδιο·

35. θεωρεί ότι το δυναμικό της κοινωνικής οικονομίας έγκειται στη δημιουργία θέσεων εργασίας και την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων και των γυναικών Ως εκ τούτου, θεωρεί σημαντικό το θεματολόγιο να εφιστά την προσοχή στην εταιρική κοινωνική ευθύνη και στην ανάγκη να καλλιεργηθεί η σχέση των νέων με την επιχειρηματικότητα. Συν τοις άλλοις, η νέα στρατηγική πρέπει να εμπεριέχει —μέσω μιας εγκάρσιας προσέγγισης— τις διάφορες πτυχές της βιωσιμότητας και τις νέες προοπτικές που συνεπάγεται η δημιουργικότητα·

36. θεωρεί αναγκαία την συμπερίληψη του πολιτισμού στο Θεματολόγιο 2030, με σαφή περιγραφή του ρόλου του όσον αφορά την αειφόρο ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας μέσω της συνεχούς διαμόρφωσης κοινών ευρωπαϊκών ιδεωδών με σκοπό τη διάδοσή τους παγκοσμίως: προσδοκίες και αρχές της δημοκρατίας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της αλληλεγγύης. Ο πολιτισμός συμβάλλει αποτελεσματικά στις αναπτυξιακές στρατηγικές χωρίς αποκλεισμούς, επηρεάζει βαθύτατα τους ΣΒΑ, αναβαθμίζει τα εκπαιδευτικά συστήματα με την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, την εξάλειψη των αιτίων ανισότητας, τη διευκόλυνση των ίσων ευκαιριών και την άρση των διαγενεακών και δημογραφικών ανισορροπιών·

Ενίσχυση του αντικτύπου των πολιτικών του περιβαλλοντικού πυλώνα

37. επισημαίνει ότι φαινομενικά παγκόσμια ζητήματα, όπως η κλιματική αλλαγή, η μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, η εξοικονόμηση ενέργειας, η παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, η προστασία της βιοποικιλότητας, η πιο λελογισμένη χρήση των πόρων, οι ολοκληρωμένες μεταφορές και η κυκλική οικονομία, επηρεάζονται στην πραγματικότητα από τοπικές πολιτικές και δράσεις. Για τον λόγο αυτό, η ΕΤΠ συνιστά να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή σε φιλικές προς το περιβάλλον μορφές παραγωγής·

38. θεωρεί αναγκαίο, δεδομένης της πληθώρας των εμπλεκόμενων τομέων, να ακολουθηθεί μια συνολική και συνεργατική προσέγγιση μεταξύ της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης και των ενδιαφερομένων μερών σε θέματα περιβάλλοντος. Από αυτήν την άποψη, χάρη στην έννοια της συνοχής, γεφυρώνονται η οικονομική αποτελεσματικότητα, η κοινωνική συνοχή, η πολιτιστική πρόοδος και η οικολογική ισορροπία, καθότι τίθεται η αειφόρος ανάπτυξη στο επίκεντρο του σχεδιασμού πολιτικής·

39. συμφωνεί ότι οι ανθρώπινες δραστηριότητες και η κλιματική αλλαγή επιβαρύνουν ολόένα και περισσότερο τα θαλάσσια οικοσυστήματα. Προς τούτο, πρέπει να εξεταστούν τα μέτρα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπέρ των ασφαλών, καθαρών και βιώσιμα διαχειριζόμενων ωκεανών. Παράλληλα, πρέπει να υποστηριχθεί η εφαρμογή του θεματολογίου για τη «Γαλάζια ανάπτυξη», που στοχεύει στην αξιοποίηση του δυναμικού των ωκεανών και των θαλασσών της Ευρώπης για τη δημιουργία θέσεων εργασίας, οικονομικής αξίας και βιωσιμότητας. Συν τοις άλλοις, επαναλαμβάνει ότι η καινοτομία στη γαλάζια οικονομία μπορεί να συμβάλει στην εξασφάλιση αποτελεσματικής και βιώσιμης χρήσης πολύτιμων θαλάσσιων πόρων ⁽²⁾.

40. ζητεί από όλα τα θεσμικά όργανα να δεσμευτούν για την ελαχιστοποίηση της σπατάλης τροφίμων και για την ανάκτηση των αποβλήτων, ενισχύοντας τις επενδύσεις και την απασχόληση στο ευρύτερο πλαίσιο της πράσινης οικονομίας. Η ΕΕ οφείλει να αναλάβει σαφή δέσμευση ώστε να εγκαταλειφθεί το υπάρχον γραμμικό οικονομικό πρότυπο και να ενισχυθεί η κυκλική οικονομία, όπως έχει ήδη υπογραμμίσει η ΕιΠ στις ακόλουθες γνωμοδοτήσεις της: «Προς μια κυκλική οικονομία — ανασκόπηση της νομοθεσίας της ΕΕ για τα απόβλητα», «Νομοθετικές προτάσεις για την τροποποίηση των οδηγιών για τα απόβλητα» και «Ένα σχέδιο δράσης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία».

Ενίσχυση του αντικτύπου του πυλώνα οικονομικών πολιτικών

41. πιστεύει ότι τα αναπτυξιακά πρότυπα, διαμορφωμένα από νέους παράγοντες ανταγωνισμού (όπως, μεταξύ άλλων, τα δίκτυα που επιτρέπουν τη διασύνδεση ατελείωτου όγκου δεδομένων με απεριόριστο αριθμό χρηστών) αντικατοπτρίζουν μια σαφή αποσύνδεση της ανάγκης των επιχειρήσεων να συμπίεζον τον χρόνο που απαιτείται για τη διάθεση στην αγορά από τον χρόνο που απαιτείται για συναίνεση και για γραφειοκρατικές διαδικασίες. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές αποτελούν το κατάλληλο επίπεδο για να επιταχυνθεί η διαδικασία λήψης αποφάσεων πολιτικής στις προδεδιμένες που επιβάλλουν οι αγορές.

42. ζητεί μια πραγματική υποστήριξη για τα μοντέλα ανάπτυξης και, ιδίως, τη στήριξη των άυλων δικτύων που επηρεάζουν, με τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε απεριόριστο αριθμό στοιχείων, νέους παράγοντες ανταγωνισμού και τη μετάβαση σε νέα παραδείγματα παραγωγής.

43. θεωρεί ότι δεν μπορεί να καθυστερήσει η ανάπτυξη στρατηγικών που να ενεργοποιούν τις διαρθρωτικές πολιτικές προκειμένου να συμπεριληφθεί μεταξύ των θεμελιωδών πυλώνων της ανάπτυξης η ριζική αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου, με τη χρήση, μεταξύ άλλων, κινητήρων για βιώσιμη παραγωγή, και τούτο μέχρις ότου οι καινοτομίες να καταστήσουν οικονομικά βιώσιμη τη μετάβαση προς την κυκλική οικονομία. Είναι σαφές ότι οι πολιτικές αυτές όχι μόνον συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των επαχθών προκλήσεων που προκαλεί η παγκοσμιοποίηση, αλλά αποτελούν σαφή απάντηση στην αλληλεπίδραση των κοινωνικών απαιτήσεων που αντιπαραθέτουν περιβάλλον και εργασία.

44. αναγνωρίζει ότι η παγκοσμιοποίηση, ως αποτέλεσμα κατά κύριο λόγο της καλύτερης κυκλοφορίας ατόμων, προϊόντων και δεδομένων, εντείνει τον διεθνή ανταγωνισμό, όχι μόνο μεταξύ επιχειρήσεων, αλλά και μεταξύ περιοχών. Επομένως, είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστούν οι παράγοντες που καθορίζουν την τοπική ανταγωνιστικότητα, όπως το κοινωνικό και θεσμικό κεφάλαιο, οι υποδομές και η καινοτομία, με σκοπό την αναζωογόνηση των ευρωπαϊκών οικονομιών.

45. επαναλαμβάνει ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να επιδρούν αποφασιστικά στις ΣΔΠ, καθότι είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τις πολλαπλές μορφές ανάπτυξης για τη δημιουργία επενδύσεων που αξιοποιούν με βέλτιστο τρόπο τους ενδημικούς πόρους κάθε περιφέρειας.

Ενίσχυση του αντικτύπου των πολιτικών του εδαφικού πυλώνα

46. αποδοκιμάζει το γεγονός ότι στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής απουσιάζει παντελώς η έννοια του «τοπικού κεφαλαίου», όπως διατυπώθηκε από τον ΟΟΣΑ το 2001 και έγινε δεκτή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2005. Υπενθυμίζεται ότι η έννοια περιλαμβάνει ένα σύνολο τοπικών πλεονεκτημάτων: το φυσικό, το ανθρώπινο, το τεχνητό, το οργανωτικό, το σχεσιακό και το γνωσιακό, τα οποία σχηματίζουν το ανταγωνιστικό δυναμικό μιας περιοχής.

47. επισημαίνει ότι η κρίση και οι επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης έχουν επηρεάσει βαθιά τους συσχετισμούς που διασφάλιζαν τη συνοχή μεταξύ περιφερειών, με συνέπεια την πρόκληση ρηγμάτων (μεταξύ πόλεων και υπαίθρου ή κέντρου και περιφέρειας) και τη διαφοροποίηση των δυναμικών κοινωνιακής εξέλιξης. Υπό αυτό το πρίσμα, πρέπει να αναληφθεί το κόστος της μετατροπής των παλαιών προτύπων εδαφικής πολιτικής, τα οποία ακολουθούσαν λειτουργική προσέγγιση εκλαμβάνοντας μια περιοχή ως έναν απλό χώρο, και να αναδειχθεί ένα νέο θεσμικό πρότυπο που θα παραχωρεί στις περιφέρειες δυνατότητες συλλογικής δράσης.

48. Το Σύμφωνο του Άμστερνταμ αναδεικνύει τον ρόλο των αστικών πολιτικών που επιδίδουν την υλοποίηση μέτρων κοινωνικής συνοχής και οικονομικής ανάπτυξης, με την πεποίθηση ότι οι πόλεις μπορούν να συμβάλλουν θετικά στις διαδικασίες καινοτομίας.

⁽²⁾ COR 2203/2012

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΤΟΠΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

49. υπογραμμίζει ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο στην προστασία και στην ανάπτυξη του αστικού περιβάλλοντος, των αγροτικών περιοχών και της κοινής κληρονομιάς, και ότι μπορούν να συμβάλλουν σε αυτό που ορίζεται στο Θεματολόγιο 2030 ως «μετασχηματισμένος κόσμος» μέσω μιας προβλεπτικής προσέγγισης και με στόχο:

- 1) να βελτιωθεί η στρατηγική τους ικανότητα διαχείρισης·
- 2) να αναδειχθεί μια συνειδητοποιημένη κοινωνία των πολιτών με υψηλές προσδοκίες·
- 3) να εκπονηθεί ένας ολοκληρωμένος αστικός και εδαφικός σχεδιασμός·
- 4) να ευνοηθούν οι τοπικές οικονομικές ευκαιρίες για τη δημιουργία αξιοπρεπών θέσεων εργασίας και την κοινωνική συνοχή·
- 5) να προαχθούν περιφερειακά σχέδια και στρατηγικές αιφόρου ανάπτυξης, που να συνδέουν τους ΣΒΑ με τους στόχους πολιτικής αλλά και να αναθεωρούν και να προσαρμόζουν τα προγράμματα ώστε να ανταποκρίνονται στις προκλήσεις της αιφόρου ανάπτυξης, συμβάλλοντας έτσι στη διαμόρφωση των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ)·
- 6) να κατευθυνθεί η μετάβαση προς μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και προς ανθεκτικές πόλεις και περιφέρειες·
- 7) να στηριχθεί η διαμόρφωση βιώσιμων σχεδίων αστικής κινητικότητας·
- 8) να αναγνωριστεί και να προαχθεί ο ρόλος του πολιτισμού στην αιφόρο ανάπτυξη και να αξιοποιηθούν η τοπική κληρονομιά, η δημιουργικότητα και η πολυμορφία·
- 9) να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή οικονομικών, κοινωνικών και πολιτισμικών ενδιαφερόμενων μερών, πανεπιστημίων και κέντρων επιστημονικής έρευνας, καθώς και μεμονωμένων πολιτών στην κατάρτιση σχεδίων και πρωτοβουλιών υπέρ της ευόδωσης των ΣΒΑ σε συνεργασία με το Κοινό Κέντρο Ερευνών στην πρωτοβουλία «Science meet Regions» («Η επιστήμη συναντά τις περιφέρειες»·
- 10) να προαχθούν εκπαιδευτικά προγράμματα αιφόρου ανάπτυξης στα σχολεία και πολιτιστικές δραστηριότητες ευαισθητοποίησης στο πρόβλημα της βιωσιμότητας·
- 11) να εισαχθούν «δείκτες δίκαιης και βιώσιμης ευημερίας» στον κύκλο εκπόνησης νομοθεσίας και κατάρτισης προϋπολογισμού των περιφερειών·
- 12) να θεσπιστούν εταιρικές σχέσεις στο πλαίσιο της αποκεντρωμένης συνεργασίας για την ανάπτυξη·

50. υπενθυμίζει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές μπορούν να αναπτύξουν μορφές συμμετοχικής δημοκρατίας ως βάση για τη χάραξη και την εφαρμογή ολοκληρωμένων στρατηγικών υπέρ της οικονομικής ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων κυρίως των γυναικών, των νέων, των ηλικιωμένων και των μειονοτήτων·

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

51. εισηγείται να ακολουθηθεί μια από τη βάση προς την κορυφή προσέγγιση που να καθορίζει το κατάλληλο νομικό πλαίσιο και να παρέχει επαρκείς πόρους. Ένα τέτοιο σύστημα μπορεί να προκύψει επιτυχώς μόνο χάρη σε μια ολοένα και πιο ριζική αποκέντρωση στα κράτη μέλη της ΕΕ. Οι εθνικές κεντρικές κυβερνήσεις οφείλουν:

- 1) να προκρίνουν την από κοινού διακυβέρνηση και την πραγματική αποκέντρωση η οποία επιτρέπει τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών, όχι μόνο στο αρχικό αλλά και στα μεταγενέστερα στάδια·
- 2) να χαράσσουν συνεκτικές και ολοκληρωμένες αστικές και περιφερειακές πολιτικές, σε διαβούλευση με τις υποεθνικές αρχές, ιδίως όσον αφορά την υλοποίηση των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων·
- 3) να αναδιοργανώσουν τα υποεθνικά συστήματα χρηματοδότησης, έτσι ώστε η βιωσιμότητα να καλύπτεται χρηματοδοτικά·
- 4) να μεριμνήσουν για τη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην παρακολούθηση των ΣΒΑ, στηριζόμενες σε ακριβή περιφερειακά στοιχεία·

52. επαναλαμβάνει ότι οι εθνικές κυβερνήσεις οφείλουν να μεριμνούν για τη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών και των πόλεων, κατά προτίμηση με μια προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή, στην εκπόνηση των τοπικών σχεδίων δράσης με σκοπό την ευόδωση των ΣΒΑ, λαμβάνοντας υπόψη τα ισχυρά και τα αδύνατα σημεία και σύμφωνα με την αρχή «κανείς δεν πρέπει να μένει πίσω»·

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΕ ΚΑΙ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

53. είναι πεπεισμένη ότι, για να αξιοποιήσουν στο έπακρο οι παγκόσμιες πολιτικές και συμφωνίες τις προσπάθειες και τις εμπειρίες σε τοπικό επίπεδο, πρέπει οι τοπικές και περιφερειακές αρχές να αποτελέσουν αναπόσπαστο μέρος του διαρθρωμένου διαλόγου και της διακυβέρνησης και όχι ένα απλό ενδιαφερόμενο μέρος. Οι προσπάθειες των τοπικών και περιφερειακών αρχών να οργανώνουν και να παράγουν τεκμηριωμένα στοιχεία πρέπει να αναγνωριστούν ως τμήμα της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, μέσω μέτρων όπως:

- 1) η συμμετοχή οργανωμένων δικτύων τοπικών και περιφερειακών αρχών στα διοικητικά όργανα διεθνών αναπτυξιακών οργανισμών·
- 2) η ενίσχυση των χρηματοδοτικών μέσων και η αναθεώρηση των πολιτικών υπέρ της τοπικής αειφόρου ανάπτυξης·
- 3) η υποστήριξη της αποκεντρωμένης συνεργασίας —και με τρίτες χώρες— και της ανταλλαγής εμπειριών και γνώσεων υπέρ της καινοτομίας·

54. ζητά οι ενωσιακές και εθνικές αρχές να διαθέσουν πόρους για την εκ των προτέρων και εκ των υστέρων αξιολόγηση αντικτύπου των πολιτικών αειφόρου ανάπτυξης. Αυτό προϋποθέτει βελτιωμένο συντονισμό όλων των πολιτικών που εφαρμόζουν τόσο οι ενωσιακές αρχές και τα κράτη μέλη όσο και οι τοπικές και περιφερειακές αρχές·

55. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να χρησιμοποιήσει με ακόμη πιο στρατηγικό και λειτουργικό τρόπο τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων (τα οποία έχουν ήδη συμπεριληφθεί επίσημως στον προγραμματισμό των ταμείων συνοχής) με την έμπρακτη χρήση των μέσων που έχουν ήδη εγκριθεί για τη στήριξη της αειφόρου ανάπτυξης. Αυτό θα επέτρεπε να αναδειχθούν, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, όχι μόνο οι προγραμματισμένες μεταρρυθμίσεις εθνικού επιπέδου υπέρ των ΣΒΑ, αλλά και εκείνες που αφορούν την τοπική και περιφερειακή διάσταση·

56. προτείνει τα ενωσιακά και διεθνή επίπεδα διακυβέρνησης να μπορούν να συντονίζουν το περίπλοκο σύστημα διεθνών σχέσεων, ελέγχοντας τις περιφερειακές εστίες έντασης, στηρίζοντας τις μεταλλαγές και τις αναδιαρθρώσεις της θεσμικής και παραγωγικής κληρονομιάς του προηγούμενου αιώνα, παρέχοντας στους τοπικούς φορείς τις απαραίτητες εξουσίες για να μετατρέπουν τις ασταθείς γεωοικονομικές ισορροπίες σε ευκαιρίες ανάπτυξης που θα ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα των τοπικών συστημάτων παραγωγής στην παγκόσμια αγορά.

Βρυξέλλες, 12 Ιουλίου 2017.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Markku MARKKULA